

INFÖR DEN ANDRA KRIGSVÅREN

KRIGET har nu rasat i hela nitton månader. Perioder av intensiva strider ha växlat med perioder av intensiva förberedelser. Så fort har tiden skyndat, att redan ungefär ett år förflutit sedan det ryska kriget mot Finland och den tyska ockupationen av Danmark och Norge — händelser, som så skakade vårt eget land att de leva kvar i minnet såsom om de inträffat i går.

Få krig ha så omkullkastat mänskliga profetior som det pågående. Själva upptakten — paktens mellan nationalsocialismens Tyskland och Stalins Ryssland — var ehuru visserligen tänkbar dock knappast föränsad. Och sedan! Vem trodde, att tyskarna skulle offra sina folkhypotek i Balticum? Vem trodde, att det lilla Finlands folk skulle hävda sig mot det omätliga Rysslands Röda armé? Vem trodde, att Norge trots varningar skulle genom Tysklands dristiga kupp erövrats praktiskt taget på en enda natt? Vem trodde, att engelsmännen med sin marina överlägsenhet skulle släppa fotfästet i Nord-Norge? Vem trodde, att Frankrike med sin Maginotlinje skulle nedkämpas på ett par veckor? Vem trodde, att England efter det första krigsårets ideliga motgångar skulle trots sin ensamhet bli mäktigt höstens och vinterns kraftanspanning? Vem trodde, att England, som i fjol somras nödgades utrymma Somaliland, efter nio månader skulle ha nästan fullständigt utplånat Italiens afrikanska imperium och oskadliggjort större delen av den italienska flottan? Vem trodde, att den grekiska nationen skulle förmå tränga det överfallande Italiens divisioner tillbaka halvvägs in i Albanien? Vem trodde, att Jugoslavien, nästan innan bläcket på akten om anslutning till tremaktpakten hunnit torra, skulle genomgå en regimförändring, som med ett slag rubbade läget på Balkan? Och hittills har Ryssland, mest genom walk-over, territoriellt profiterat kanske mer av kriget än det segerrika Tyskland. Det stora frågetecknet är, om Ryssland, som 1917 var den första stat, som drog sig ur kriget, nu skall vara den sista, som kastar sig in i det nu pågående kriget.

Det är det nuvarande krigets ständigt expansiva och ständigt oberäkneliga karaktär, som gör Sveriges läge om inte för ögonblicket direkt hotat så dock laddat med de allvarligaste risker. Det är lätt att föreställa sig olika händelseförlopp och olika kombinationer, som äro ägnade att utsätta vårt land för

de största faror att dras in i kriget eller bli en bricka i stormakternas spel. Ett hot, som i dag ter sig avlägset, kan i morgon vara akut. Den som inte blint tror på det privilegierade fredstillståndets mirakel, måste se att kraftlinjerna i skilda väderstreck kunna komma att dragas även över Sverige. Enär kriget föres på liv och död, utan att någon tanke på en fredlig uppgörelse får göra sig hörd, kan en neutral stat icke lita på skonsamhet.

Svensk utrikespolitik måste vara oföränderligt rätlinjig och bestämd. Sverige är en gammal nation, äldre än de allra flesta; vår vilja till självhävande och våra krav på respekt för vår historiska, politiska, kulturella och ekonomiska egenart kunna ej modifieras konjunkturmässigt. Sverige har proklamerat neutralitet i stormaktskriget och till det yttersta försökt hävda denna; men neutraliteten vore föga aktningsvärd, om den — efter stormakternas omtolkningar av folkrätten — förvandlas till ett okrigiskt tjänande av en parts krigiska intressen. Sverige kan aldrig frångå en nordisk intressepolitik; Sverige förklarade sig icke heller neutralt i det rysk-finska kriget utan valde ställningen som icke krigförande. Sverige kan aldrig avstå från att vara övriga nordiska folks talesman, så framt det vill motsvara dessas förtroende och så länge det självt äger en fri stämma. Högt talas det för dagen föga om gemensam nordisk politik utåt, men medvetandet om förpliktelsen att hävda Nordens rätt att förbli ett frihetens och fredens Norden utbreddes för var dag hos vårt folk (åtminstone utanför Västerbotten) och det kan bli en folkmakt, som är starkare än avtalsparagrafer.

Endast ett ting är visst i det nuvarande kaotiska Europa: folkens längtan till nationell frihet skall leva, så länge människor bo på denna jord. Vart man än lyssnar i tiden, hörs det röster, som bära denna längtan, högt eller förkvävt.

Ibland undrar man, om vårt folk trots alla stora prov på nyvaknad samhällsanda verkligen fattat vidden och djupet av en frihetskärlek, som mäktar överskugga vardagens bekymmer och förtret. Inte alla tidens tecken äro hoppingivande, t. ex. upprorsandan i en del fackföreningar, byggnadsarbetarnas oresonlighet, betodlarnas fordringar på staten och överträdelserna av prisöverenskommelserna. Vi måste i tid ta oss i akt för ett nytt orons och splittringens 1917. Det behövs ständiga påminnelser om att detta krig är ej det gamla stillastående skyttegravskriget likt, att ingen ännu skönjt slutet på fientligheterna och att farorna för vårt land snarare skärpas för var dag som kriget fortsätter.